

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Meie 11.02.2026 nr 2.2-9/26/433-2

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Teie pöördumise, milles soovite selgitusi seoses elektrooniliste kontaktandmete kasutamisega otseturustuse eesmärgil.

Esmalt täpsustame, et Andmekaitse Inspeksioonil on kohustus anda õiguslaseid selgitusi inspeksiooni tegevuse aluseks olevate õigusaktide ja asutuse pädevuse kohta.¹ AKI ei anna selgitustaotlusele vastates konkreetsele olukorrale siduvat õiguslikku hinnangut, see on võimalik ainult järelevalvemenetluses.

Tööalane e-posti aadress ja isikuandmed

Vastavalt isikuandmete definitsioonile on isikuandmeteks igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus ehk IKÜM art 4 p 1). E-posti aadresside puhul, mis otseselt või kaudselt viitavad füüsilisele isikule (nimi.nimi@ettevote.ee, myygiuht@ettevote.ee, jne) tuleb arvestada **e-kirja saaja positsiooni juriidilise isiku juures ning otseturustatava kauba või teenuse olemust.**² See tähendab, et mitte alati ei ole e-posti aadressi nimi.nimi@ettevote.ee või myygiuht@ettevote.ee puhul tegemist juriidilise isiku kontaktandmetega, vaid teatud juhtudel võivad need olla ka füüsilise isiku kontaktandmeteks.

Näiteks, kui äriühing tegeleb ehitusmaterjalide müügiga ning müügiuhi kontaktandmetele saadetakse kutse teatrifestivalile, siis on tegemist sõnumiga, mis on saadetud füüsilisele isikule, mille saatmine ilma adressaadi eelneva nõusolekuta on keelatud. Kui isiku funktsioon äriühingus on seotud aga näiteks mingite konkreetsete toodete ostu või müügiga ning vastav isik omab nimetatud valdkonnas otsustuspädevust, siis võib tema tööga seotud toodete kohta talle pakkumisi saata. Sel juhul oleks niisuguse otseturustuse puhul tegemist olukorraga, kus tema kontaktandmeid tuleks pidada juriidilise isiku kontaktandmeteks. Kui füüsilise isiku kontaktandmed on juriidilise isiku kontaktandmeteks märgitud äriregistris, siis loetakse need andmed juriidilise isiku kontaktandmeteks otseturustuse saatmise kontekstis.

Seda, kas isiku perekonnanime koos eesnime esitähga (nt mmaasikas@ettevote.ee) pidada isikuandmeteks või mitte, sõltub sellest, kas isik on sellisel juhul tuvastatav. Isikut on võimalik tuvastada ka kaudselt. Inimese tuvastamise võimalus määratakse kindlaks kõiki asjaolusid ja vahendeid koosmõjus arvesse võttes. Isegi kui teave on piiratud, on siis tegemist isikuandmetega, kui teabe põhjal on võimalik isikut teiste hulgast esile tuua või seostada teda konkreetsete tunnustega.

¹ Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seadus (MSVS) § 3.

² ESS seletuskiri lk 7; Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 5/2004 lk 8.

Otseturustuspakkumiste saatmine

Elektroonilise side seaduse (ESS) § 103¹ reguleerib elektrooniliste kontaktandmete kasutamist otseturustuseks. Andmetöötleja peab enne isiku kontaktandmete kasutamist olema teadlik, kas otseturustuseks kasutatakse füüsilise või juriidilise isiku e-posti aadresse. ESS § 2 p 8¹ kohaselt on elektroonilised kontaktandmed andmed, mis võimaldavad elektroonilise side võrgu kaudu edastada isikule teavet, sealhulgas faksi, elektronposti, lühi- ja multimeediasõnumiga.

Kui tegemist on füüsilise isiku kontaktandmetega, siis on pakkumiste saatmine lubatud kas inimese eelneval nõusolekul (ESS § 103¹ lg 1) või erandkorras ilma nõusolekuta oma samasuguste toodete või teenuste otseturustuseks, eeldusel, et kliendi kontaktandmete esmase kogumise ajal on talle antud võimalus otseturustusest keeldumiseks (ESS § 103¹ lg 3).

Juriidilisele isikule pakkumiste saatmine on lubatud ilma eelneva nõusolekuta, kuid isikule tuleb sealjuures anda selge ja arusaadav võimalus tasuta ja lihtsal viisil keelata oma kontaktandmete selline kasutamine ning võimaldada õigust keeldumisele realiseerida elektroonilise side võrgu kaudu (ESS § 103¹ lg 2).

ESS eristab otseturustuse saatmise puhul füüsilist (*füüsilisest isikust sideteenuse kasutaja või klient*) ja juriidilist isikut (*juriidilisest isikust sideteenuse kasutaja või klient*) ega reguleeri juriidilise isiku tasandil seda, millistele konkreetsetele ametipositsioonidele ettevõttes otseturustuspakkumisi saata võib, milline seos peab olema isiku rolli ja pakkumise vahel, kellele oleks kõige „sobilikum“ saata esmane pakkumine või millest lähtuda, kui adressaadi täpne pädevus on ebaselge. Kui tegemist on füüsilisest isikust kasutaja või kliendiga, tuleb lähtuda füüsilise isiku regulatsioonist (eelnev nõusolek jt, ESS § 103¹ lg 1,3,4), kui tegemist on juriidilisest isikust sideteenuse kasutaja või kliendiga, siis tuleb lähtuda ESS § 103¹ lõigetest 2-4.

Otseturustuspakkumisele kehtivad nõuded

Elektroonilisi kontaktandmeid ei ole lubatud otseturustuseks kasutada, kui edastatud teave ei vasta infoühiskonna teenuse seaduse (InfoTS) § 5 lõikes 2 sätestatud nõuetele (ESS § 103¹ lg 4 p 3). Seega peab vastav otseturustuspakkumine olema vastavuses kommertsteadaandele kehtestatud nõuetega. InfoTS § 5 lg 2 ütleb, et kommertsteadaanne peab olema selgelt tuvastatav kommertsteadaandena (p 1); võimaldama selgelt tuvastada isikut, kelle nimel kommertsteadaanne esitatakse (p 2); võimaldama selgelt tuvastada müügiedenduspakkumisi, sealhulgas allahindlusi, autasusid ja kingitusi ning müügiedendusvõistlusi- ja mänge (p 3); selgelt esitama käesoleva lõike punktis 3 nimetatud müügiedenduspakkumiste ja kaubanduslike loteriide osalemistingimusi (p 4).

Lisaks peab otseturustuspakkumisi saates olema tuvastatav isik, kelle nimel teave edastatakse (ESS § 103¹ lg 4 p 1); edastatud teave peab sisaldama juhendit või teavet, mis võimaldab sideteenuse kasutajal, kliendil või ostjal oma õigust keeldumisele realiseerida (ESS § 103¹ lg 4 p 2); edastatud teave ei tohi ergutada isikuid külastama veebilehti, milles esitatud teave ei vasta käesoleva lõike punktis 3 (kommertsteadaande) viidatud nõuetele (ESS § 103¹ lg 4 p 4); kui sideteenuse kasutaja, klient või ostja on keelanud oma elektrooniliste kontaktandmete kasutamise otseturustuseks, siis neid saata ei tohi (ESS § 103¹ lg 4 p 5).

Kui adressaat ei soovi rohkem otseturustuspakkumisi saada, siis on pakkumiste edaspidine saatmine keelatud määramata ajaks. Seda, mil moel andmetöötleja enda toiminguid korraldab (lisab adressaadi teatud nimekirja vms), on andmetöötleja enda otsustada. Seoses lepinguliste e- kirjade saatmisega juriidilisele isikule peale otseturustuspakkumisest keeldumist selgitame, et kuna IKÜM ei reguleeri juriidiliste isikute andmete töötlemist, ei saa AKI sellele hinnangut anda. Füüsilise isiku kontaktandmete kasutamisel muul eesmärgil kui otseturunduslikul kehtivad üldised IKÜM-st tulenevad põhimõtted (sobiv õiguslik alus, eesmärgipärasus jt).

Kui isik on töökohta vahetanud ja on soov saata talle uuele tööalasele e-posti aadressile

otseturustuspakkumine, tuleb endiselt lähtuda ESS-i reeglitest – kui tegemist on füüsilisest isikust kliendi või kasutaja kontaktandmetega, siis on nende andmete kasutamine otseturustuseks lubatav vaid eelneval nõusolekul; juriidilise isiku puhul nõusolekut vaja ei ole. Sama kehtib ka ettevõtte kodulehelt leitud e-posti aadresside kasutamisel.

Kui füüsilise isiku isikuandmed ei ole saadud andmesubjektilt endalt (näiteks on leitud internetist), siis tuleks isiku poole pöördudes anda talle [IKÜM artiklis 14](#) nimetatud teave (kust kontaktandmed on saadud, miks isiku poole pöördatakse jt) ning küsida nõusolekut otseturustuspakkumiste saatmiseks, kuid esimeses sellises pöördumises pakkumist saata ei tohi. Lisaks tuleks enne isikuandmete töötlemise hakkamist teha selgeks, kas andmete kogumiseks/kasutamiseks on üldse olemas [õiguslik alus](#).

Kokkuvõttes

Otseturustuspakkumisi saates tuleb esmalt eristada, kas tegemist on füüsilise isiku või juriidilise isiku andmetega. Tööalane e-posti aadressi, mis viitab konkreetsele füüsilisele isikule, võib olla käsitletav nii füüsilise kui ka juriidilise isiku andmetena. Otsustamisel tuleb arvesse võtta e-kirja saaja positsiooni juriidilise isiku juures ning otseturustatava kauba või teenuse olemust. Füüsilisele isikule pakkumise saatmiseks on reeglina vajalik võtta eelnev nõusolek. Juriidilisele isikule võib esimese otseturustuspakkumise saata ilma eelneva nõusolekuta, kuid saajal peab olema edaspidistest teadetest võimalik loobuda.

Täiendavalt on otseturustusest juttu ka meie [andmeturbe soovitustes e-poodidele](#) (lk 5).

Loodame, et meie selgitustest on abi.

Lugupidamisega

Annika Kaljula
jurist
peadirektori volitusel